

Ekologická obnova středoevropských těžebních lokalit - shrnutí

Autoři shrnují poznatky ohledně spontánní sukcese a technických rekultivací na různých typech lokalit ovlivněných těžbou v podmínkách střední Evropy. Spontánně osídlené lokality se vyznačují vyšší heterogenitou reliéfu a vyšší stanovištní a biologickou rozmanitostí. Hodnotné jsou mozaiky mokřadů v terénních depresích a světlé lesy na vyvýšených plochách. Vzhledem ke klimatickým podmínkám směřuje spontánní sukcese k uzavřeným lesním porostům, kde se obvykle vyskytuje nižší počet druhů než na otevřených stanovištích. Aby byl udržen otevřený charakter stanoviště, může být žádoucí místně potlačit výskyt stromů a keřů. Lokality ponechané spontánní sukcesí často slouží jako refugia pro vzácné a ohrožené druhy, zatímco technicky rekultivované lokality jsou favorizovány generalisty se širokou ekologickou nikou. To se týká všech sledovaných skupin organismů od cévnatých rostlin, přes hmyz, ptáky, obojživelníky a savce. Usměrnění spontánní sukcese, jako je likvidace cizích invazních druhů, podpora žádoucích druhů, obnova sukcese disturbančními zásahy, je mnohem méně nákladné než technická rekultivace jako celek.

Využitelné výstupy:

Autoři shrnují poznatky ohledně spontánní sukcese a technických rekultivací na různých typech lokalit ovlivněných těžbou v podmínkách střední Evropy. Technickými rekultivacemi rozumíme zarovnaní povrchu, rozvrstvení zeminy bohaté na živiny a osetí komerční směsí semen nebo vysazení sazenic stromů v řádcích. Spontánní sukcese může být usměrněna do určitého rozsahu různými technickými opatřeními, aby bylo dosaženo cílového stavu. Existuje tedy kontinuum mezi oběma odlišnými přístupy. Nicméně v současnosti existuje taková praxe, že jsou těžební lokality buď technicky rekultivovány, nebo ponechány spontánní sukcesí a nic mezitím.

Těžební lokality, pokud nenarušily žádné cenné plochy nebo krajinný charakter, nejsou příliš rozsáhlé a byly vhodně navrženy, mohou významně přispívat k lokální biologické rozmanitosti. Lokality často poskytují stanoviště chudá na živiny, kde druhy s nízkými konkurenčními schopnostmi mohou najít vhodná stanoviště. Na těchto lokalitách se obvykle příliš nevyskytují cizí invazivní druhy rostlin. Výjimkou bývá trnovník akát, který expanduje na teplejších a sušších lokalitách. To se obvykle děje, pokud se tento druh vyskytuje do 100 m od obnovované plochy. Pak je doporučována jeho likvidace v okolí namísto různých rekultivačních opatření, které naneštěstí bývají obvykle praktikovány. Tato technická opatření představují drahý a z ekologického hlediska často zavádějící přístup, který snižuje biologickou rozmanitost, podporuje konkurenčně schopné druhy a eliminuje chráněné a ohrožené druhy.

Technická opatření jsou doporučována pouze ve specifických případech, jako jsou lokality ohrožené erozí, lokality v blízkosti sídel nebo silnic nebo toxická místa (mizivé procento). Ačkoli může být spontánní sukcese úspěšně uplatněna jako obnovní opatření v 95 - 100% případů, za současné legislativy a socioekonomické situace je reálné její provedení asi ve 20% případů.

Spontánně osídlené lokality se vyznačují vyšší heterogenitou reliéfu a vyšší stanovištní a biologickou rozmanitostí. Hodnotné jsou mozaiky mokřadů v terénních depresích a světlé lesy na vyvýšených plochách. Vzhledem ke klimatickým podmínkám směřuje spontánní sukcese k uzavřeným lesním porostům, kde se obvykle vyskytuje nižší počet druhů než na otevřených stanovištích. Aby byl udržen otevřený charakter stanoviště, může být žádoucí místně potlačit výskyt stromů a keřů. Lokality ponechané spontánní sukcesí často slouží jako refugia pro vzácné a ohrožené druhy, zatímco technicky rekultivované lokality jsou favorizovány generalisty s širokou ekologickou nikou. To se týká všech sledovaných skupin organismů od cévnatých rostlin, přes hmyz, ptáky, obojživelníky a savce. Usměrnění spontánní sukcese, jako je likvidace cizích invazních druhů, podpora žádoucích druhů, obnova sukcese disturbančními zásahy, je mnohem méně nákladné než celková technická rekultivace.

Zdroj: Prach K., Rehouňková K., Rehounek J., Konvalinkova P. 2011: Ecological Restoration of Central European Mining Sites: A Summary of a Multi-site Analysis. *Landscape Research* 36 (2): 263-268.

Zadal: Jiří Pokorný

URL zdroje: <http://www.forumochranyprirody.cz/ekologicka-obnova-stredoevropskych-tezebnych-lokalit-shrnuti>